

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

INSERȚIUNILE:
ad. și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

LUPTA CRESTINEASCĂ

(*) Azi luptăm încă pentru dobândirea drepturilor noastre naționale. Iar în această luptă tovarăși ne sînt numai Slovacia și Serbia. Dacă însă în Țeara Ungurească lucrurile vor merge tot așa ca acum, poate că o să ajungem, ca toți câți țîn să pună umărul pentru a scăpa țeara de pierire, să se adune la un loc și să înceapă o luptă a creștinilor împotriva unei stăpîniri fără Dumnezeu și fără omenie.

În cealaltă parte a împărăției, în Austria, aici au ajuns lucrurile.

Creștinii, sătui de fără de legile Ovreilor și ale partidelor politice cari spriginesc pe Jidani, și-au dat mâna, la alegerile viitoare vor lupta împreună. Vor în echipul acesta să nimicească din împărăție duhul rău ce în urma atător uneltiri s'a înstăpânit peste toate așezămintele de acolo.

Cât de primejdute sînt stările de lucruri din Austria, dovedește mai ales faptul, că acum, în ajunul alegerilor, episcopii catolici au fost pe dietele, episcopii catolici au credincioșilor lor o pastorală, care-i jură să nu aleagă de cât numai bărbați credincioși bisericii, luptători cari să nu lase ca stăpînirile cumpărate de Jidani să sape la temelia creștinismului.

Nu ne indoim, că din noul parlament al Vienei vor și fi isgoniți toți fariseii, cari sub cuvînt că împrăștie gânduri mai luminate, făceau cea mai necinstită tirguală asupra tuturor intereselor statului.

Întrebarea e însă că ce se va face la noi?

Ivise-va și în Țeara Ungurească un Lueger, care să ia biciul și să-i împrăștie ca vîntul pe Ovreii din Budapesta? Fi-va un episcop măcar, dintr'atîția, care să îndrăznească a începe lupta împotriva puterii ovreiești ce s'a înstăpânit peste nenorocita asta de țeară?

Nu se știe.

Știm un singur lucru: Țeara Ungurească numai cu numele e a Ungurilor, în colo Jidani sînt tari și mari. Politica cea mare se face după cum se poruncește în „Pester Lloyd“, unde numai Jidani scriu. Alegerile se fac cu bani de ai Ovreilor. Cea mai mare parte a foilor din Budapesta sînt în mîna Ovreilor. Fabricile și negoțurile în mîna lor, ei urcă și scad, după cum le vine lor bine, prețul piețelor și al muncii. Pe magnații scăpați ei îi moștenesc în averile mari, ei îi țîn de scurt pe toți câți au cuvînt în sfatul țării, căci fără bani ovreiești nimic nu se mai mișcă în țeara aceasta. Ei au siluit guvernul să vină

cu proiectele de legi împotriva căroră naționalitățile toate s'au ridicat.

Ear' cât despre îndrăsneala lor și felul cum ei doresc să ducă frînele guvernului, o măsură este și faptul, că zilele trecute un Jidan din Budapesta a cerut la minister ca din cărțile școlare să se scoată tot ce se scrie despre Christos și despre lucrurile creștinești, ca școlarii ovrei să nu fie siliți a ceti și să asculte cetirea aștorfel de lucruri... Ne aducem apoi aminte, că îndată după introducerea legii privitoare la căsătoria civilă, un alt Jidan ceruse îndepărtarea crucii... Și foile ungurești iau cunoștință despre știri de felul acesta fără să îndrăsnească a se ridica în contra obrăsniceii jidovești.

Se pare însă că sînt și între Unguri de aceia, căror li-s'a urit cu această stare de lucruri.

Astfel „Magyar Állam“ și „Alkotmány“ de ieri scriind despre pastorală episcopilor catolici din Austria, spun că și în Ungaria ar fi lipsă de asemenea mișcare creștinească. Și aceasta cu atât mai puțin, cu cât spriginit de Ovrei, guvernul vrea să ia creștinilor și școlile, ear' socialistii din zi în zi strică și ei vechile moravuri creștinești.

Fie că Ungurii vor asculta de aceste povețe, fie că sînt hotărîți să mai rabde, noi naționalitățile trebuie să ne punem pe lucru. Să căutăm tovarășia și a creștinilor din Austria. Mai ales că în pastorală lor, episcopii catolici d'acolo scriu:

„În fața dreptului fiecărui popor stă datoria de a susține una și tare Monarchia, sub a cărui scut popoarele Austriei au putut să trăiască.“

Creștinii din Austria vor deci, mai presus de toate, întărirea monarchiei. Aceasta trebuie să o voim și noi, căror d'atîtea-ori tronul ne-a fost scut.

Vremea să începem această luptă creștinească nici-odată n'a fost mai potrivită ca acum. La Viena, după Împăratul, cuvîntul cel mai tare îl are prietenul naționalităților, Dr. Lueger, pe care poporul de trei-ori după o altă l'a ales primar al orașului. Tovarășii acestui viteaz al creștinătății deasemeni, s'au întărit în toate părțile și în toate părțile stăpînirea maghiară este huiduită pentru-că a dat țeara pe mîna Jidanilor.

Trei lucruri mari avem deci de făcut, și încă fără întîrziere:

strîngerea rîndurilor în partidul nostru național;

chemarea la luptă a prietenilor noștri Serbi și Slovaci și

pornirea unei lupte creștinești în contra tuturor păcătoșilor cari primejduesc

statul ungar și întreaga noastră împărăție. Și aceasta cât mai curînd. Fiecare zi pierdută ne lasă îndărăt cu ani de zile.

O înfrîngere a maghiarismului.
Maghiarismul a suferit o grea înfrîngere: la alegerile din Fiume a reușit, în ziua de 28 c., partidul croat autonomist, care, după cum se știe, după ca Fiume să rămîna neafirmătoare de Țeara-Ungurească și să aibă dreptul de a trimite și ea deputați în Dieta de la Agram. Partidul condus de fostul primar Ciota, precum și de Dal 'Asta, abia a intrunit câteva voturi.

Înfrîngerea aceasta are cu atît mai mare însemnătate, cu cît tocmai acum stăpînirea ungurească voia să mai ciuntească din drepturile orașului Fiume.

Di Sturdza primit de M. Sa Monarchul. Ziarele ce ne sosesc din Viena, publică știrea că în ziua de 28 c. M. Sa Monarchul nostru a primit în audiență pe dl D. Sturdza, fost prim-ministru și ministru de externe al României.

Din Bucovina. Din părți competente suntem rugați să spunem, că informațiile date de „Tribuna“ în nrul 9 din a. c. privitoare la dl Dr. G. Popocici, sînt false. Dl Popocici petrece în Viena pentru a face unele studii istorice. Informația „Tribunei“, ni-se scrie din Cernăuți — acum în fața alegerilor — se consideră aici ca o simplă manevră electorală.

FRUNTAȘ ÎNTRE FRUNTAȘI

Deosebirea de clasă. — Ce am dat noi Ungurilor și ce am pierdut astfel? — Toți ne tragem din opincă! — Ce trebuie să facem? — Cum trebuie să fie fruntașul român?

Pomul familiar al boierilor țării ungurești, nobili, baroni, grofi și dignitari mari ai țării, ne arată că mulți dintre ei sînt de viță românească, ieșiți chiar din opincă. Mai mult încă: cel mai mare viteaz al țării ungurești care a dat pept cu puterea turcească, Ioan Corvin; apoi cel mai drept rege, despre care au rămas legende în popor, fiul acelui viteaz, regele Matia, încă au fost Români.

Istoria este oglinda trecutului. În această oglindă vedem cum se plămădesc și umilesc, cum se înalță și cad popoarele. Datorința noastră de astăzi este a privi în această oglindă din când în când, ca să ne vedem că cine am fost și cum am devenit aceia ce astăzi suntem, și de aici să ne tragem învățăturile pentru acum și viitorul.

Această istorie ne învață, că oamenii se osebiau după clase. Clasa boierilor (nemeșilor) și a iobagilor era

despărțită ca și printr'un zid. Acolo erau drepturile, ici datorințele, acolo îmbuibarea, ici munca; acolo domni, ici slugi; acolo resplată, ici osîndă.

Prea firesc lucru, că sluga se trudea să ajungă domn, iobagiul să se facă nobil (nemes). Românii, cari au răsbit a ajunge în clasa nobililor, ca oameni de viță bună, răsboinici în răsboiu și cu sfat în timp de pace, se înalță mereu pe treptele cinstei și ale bogăției, până sus la tron, și au devenit floarea boierimei ungurești.

Clasa nobililor însă a fost declarată de maghiari. Cine a intrat în ea, a primit porecla de „magyar nemes“ (nobil ungurese), și cu drepturile primite a trebuit să îmbrace hama de nobil, și să ia obiceiurile nobilimii și limba lor. S'a îmbrăcat, cu un cuvînt, în om mai deosebit de aceia, din cari s'a născut. Iar noi am rămas numai cu iobagii și preoții, seraci dar cinstiți și iubitori de neam și cu creștinii.

Așa am sporit noi numărul maghiarilor și le-am dat bărbați înțelepți cari le-au făcut venit numele țării și ungureștii.

Învătătura de aici e ispravă. Astăzi nu putem sta cu mînde în sin ca înaintea ochilor noștri să se întemple tot așa cu noi și fii noștri, căci „nu suntem robi ci slobozi“ toți deopotrivă stăpâni peste voința noastră.

Între haina neagră și șubă nu există vechiul zid, tras de lege între nobil și iobagiu. Avem aceleași drepturi și aceleași datorințe.

Câți suntem astăzi, toți suntem din opincă. Abia va fi între noi vre-unul, care mergînd în sus, se nu deie cel puțin până în al treilea genunchi a pomului său familiar de opincă. Avem fruntași și glotași, ca în fie-care oaste bine-organizată, dar tabăra e una, și un singur steag avem, pe care este scris viitorul nostru.

Mândria noastră să fie a ajunge cel dintăiu sub acest steag, a fi aici fruntași prin faptele noastre de virtuți naționale. Fiecare după felul deprinderilor sale. Plugariul între plugariu, maeștrul între maeștrii, învățătorul între învățătorii, preotul între preoți, avocatul între avocați, între semenii săi să-și cerce cinstea de a fi cel dintăiu, fruntaș între fruntași.

Și adevărata cinste și mîngăere numai aici între ai săi o poate găsi.

În tabăra străină e numai coadă, ori câte vrednicii ar avea. A trecut vremea când se uita că cineva din opincă dacă a intrat în o clasă nouă, ca pe vremile nemeșiei, astăzi obârșia fie-cărui e pusă pe răvaș. Sunt bine primite și cu zimbet batjocorituri privite comănăcirile și serviciile ce să fac străinilor, dar cu tot atîta

ingrijire se face deosebirea că: eu sunt eu și tu ești tu; și de oală eu îngrijesc, iar tu cară lemne numai, să fiarbă bine carnea într'insa — pentru mine. Tu încă vei căpăta apoi vr'un os de ros.

Toți o știm că unii fruntași de ai noștri, bărbați binecuvântați cu stare dacă nici nu îmbelșugată, dar tot destulă pentru a fi vezuți și einștiți între ai lor, cum cară la oala domnilor agoniseala lor și cum se colăcesc, pentru scaun în casa satului, pentru un zimbet aruncat de pe trepte, în poartă pentru o strângere de mână așa din vârful degetelor, pentru un cuvânt de „moi Petre“, pentru-că o ședea într'o căruță, ori chiar îi va da voie să șadă la o masă cu te miri ce notariu, solgăbirău, ori cutare proprietar de pământ.

Este cinste să fi tu paită între ei străini de felul tău? să vâdă traiul cum te frădești a o da „modia“?

Măncând tu vine omului pofta. Și țevanul care a început a se obișnui cu lucruri domnești, cu cafea, cu țigară, cu păpricaș, cu cognac, și cu tufas domnesc, își părăsește casa, se instrăinează de neamurile sale. Până când? Până când și-a mâncat moșioara și ajunge să poarte sbicuşul altuia.

re Românul o vorbă pentru cei ce prind cu domni. Povestea vorbeii a făcut-o, să nu o uitați a voi dragi șubași noștri. Pe a dus și prietenia cu domni la sapă de lemn. Invățați din pățania lor. Părțile bănațenești și mai ales comitatul Timișului e bogat în țipări nenorocite de aceste, cărțile funduare acolo să resfoiesc mai mult și hora dobei acolo să cântă mai des, și — domni de acolo au câștig mai mult, căci domni sunt notari comunali, notari publici, advocați, execuțenți cari isprăvesc aceste înmormântări.

Avem noi moșiile noastre, avem noi familiile noastre, avem societatea noastră, avem comuna noastră, avem noi nația noastră, avem biserica noastră; ținta noastră să fie a deveni acolo fruntași între fruntași și atunci vor înflori moșiile noastre, familiile noastre, societatea noastră, comuna noastră, nația noastră și biserica noastră. Câți fruntași, atâta stâlpi și steagul ridicat pe acești stâlpi nu se va clătina de vânturile ce-l bat din afară cu atâta turbare nici chiar de orcanele ce ne amenință.

Șubă la șubă!

U.

UN PROTEST

Organul dlui dr. I. Rațiu aduce știrea, că pentru a manifesta legitima nemulțumire a poporului român, „din partea celor competenți“, se va da un protest, care va apare și în limba franceză și germană.

„Credem — scrie Tribuna — că toți „Românii devotați cauzei naționale vor alerga la timpul său, să se înroleze în „șirul celor-ce protestează în fața lumii „contra despotismului guvernului nostru „ghiar.“

Manifestul partidului poporal catolic din Austria.

Îndată după dizolvarea parlamentului, a apărut un manifest iscălit de președinții partidului catolic poporal din Austria-de-sus, Austria-de-jos, Stiria, Salzburg, Tirol Voralberg și Carinthia.

Din acest manifest scris într'un ton bărbătesc, scoatem următoarele:

„Sntem un partid independent, în sus și în jos, deopotrivă! Responsabili sntem lui Dumnezeu și patriei; luptăm după convingerea sufletului nostru, pentru binele țării, pentru biserică și libertatea adevărată. În năsuțele noastre nimeni nu ne poate împiedeca. Ce privește renoirea pactului economic cu Ungaria, stăm pe baza dreptății și astfel nu ne putem împăca cu un pact în detrimentul Austriei care a fost expirată.

Pentru toate națiunile noastre cerem deplină egalitate, cele mai largi drepturi politice, și îmbrățișare egală în fața legii.

Păreră noastră este, că numai atunci va fi Austria puternică și fericită, când cuvântul austriac și catolic vor avea aceeași însemnătate.

Stiri din România.

Conferență militară.

Luni, 13 Ianuarie, la orele 9 seara, M. S. Regele, însoțit de A. S. R. Principele Moștenitor, a mers în cercul militar pentru a auzi conferența ținută de generalul de brigadă Candiano-Popescu.

La intrare, Majestatea Sa a fost întâmpinat de șeful casei Sale militare, de comandantul pieței și de adjutanții de serviciu; ear' în sala de sus a fost primit de d-nii: ministrul de război, comandantul corpului II de armată, șeful marelui stat-major, conferențiarul și cei-alți generali aflați prezenți în garnisonă.

Majestatea Sa, d'impreună cu Alteța Sa Regală, luând loc în sala de conferențe, dl general a dat citire cuprinsului conferenței sale, privitoare la cavaleria română în trecut, și care citire a fost terminată la orele 9.45 m.

M. S. Regele după-ce a binevoit a se întreține cu dl conferențiar, pe care l-a felicitat, și cu d-nii generali prezenți a trecut în celelalte saloane, unde a binevoit a adresa cuvântul d-lor ofițeri ce erau de față.

La orele 11. Majestatea Sa s'a întors la Palat, dimpreună cu A. S. R. Principele Moștenitor.

Casa rurală.

În Cameră li s'au distribuit deputaților proiectul de lege pentru înființarea unei case rurale.

Această casă are de scop să vină în ajutorul cultivatorilor țărani, înlesnindu-le mijloace pentru a cumpăra moși particulare, când ei se pot înțelege cu proprietarii.

Casa rurală va fi administrată de către un director, sub controlul unui consiliu de administrație.

Acest consiliu se compune din 7 membri și anume: doi din consiliul de administrație al creditului fonciar, unul din directorii Băncii Naționale, directorul comptabilității generale a statului, directorul domeniilor și doi proprietari rurali desemnați de ministrul domeniilor; ei vor fi numiți pe patru ani și vor primi jetoane de prezență, a căror valoare se fixează prin buget.

Cumpărarea moșiilor de la proprietarii rurali se va face prin casa rurală, fără mijlocitori.

Casa rurală va emita rentă la purtător, cu dobânda de 5 la sută pe an, plătită pe jumătate la fiecare semestră.

Moșiile cumpărate de casa rurală se vor parcea în loturi de 6 hectare, 12 hectare și 24 hectare. Pădurile se vor vinde numai statului sau comunelor.

Cumpărătorii loturilor vor plăti prețul lotului casei rurale, în decursul unei perioade de 30 ani, în anuități.

Loturile snt inalienabile, conform art. 132 din constituțiune. Se deschide, la început, casei rurale un credit până la concurența de un milion lei, la casa de depuneri, sub formă de compt current.

CONDAMNĂRI

Pe 7 Iunie a. tr., în prescarea zilei de încoronare a M. S., era ordonată o nouă iluminare. Românii, — serie „Tribuna“ loiali ca întotdeauna, au aranjat un frumos concert cu 30 faole, cântând imnul poporal „Doamne țino“ și imnul nostru național.

Pentru această manifestațiune pretorul din Someșu a făcut cercetare și a osândit o gramadă de Români la amende. Iam eventual arest ordinar.

Au fost osândiți: 1. Vasile Dragoș, avocat; 2. Nicolae Nilvan, avocat; 3. Ioan Serb, protopop gr.-cat.; 4. Elie Pop, inv. pens.; 5. Teodor Blaga, inv. gr.-cat. — la câte 30 fl. amendă, eventual câte 3 zile arest; pentru arangiarea unui concert neînștiințat la politic. Apoi: 6. Ioan Butean, senator comunal; 7. Ioan Butean, al lui Melentie, econom; 8. Simeon Butean, econom; 9. Ioan Meres, econom; 10. Tökés Lajos, rom.-catolic; 11. Ioan Botean, june econom; 12. Gavrilă Butean, econom; 13. Simeon Vancea, econom; 14. Alexandru Ilucian, econom; 15. George Vancea, econom; 16. Petru Longin, inv. gr.-cat.; 17. Teodor Ilie, inv. gr.-cat. din Selsig, — au fost osândiți la amendă de câte 10 fl., eventual o zi arest, — pentru-că ar fi „turburați liniștea locuitorilor“.

Alți 7 Români, anume: George Pintilie, Vasilica Ilucean, econom; Vas. Buda, ofiț. administrativ; Benjamin Bud, diurnist adm.; Vasile Hapca, Ioan Butean, matriculant și Vas. Butean, diurnist la judecătorie — au fost absolvați.

Apelată, sentența preturei a fost schimbată de vice-comitele. Anume osândiților de sub 1-5, li s'a mărit amenda la câte 50 fl. Ministrul a aprobat sentința forului II.

DE TOATE

Români bravi. Duminecă în 12 I. c., a fost în Boroșineu petrecere poporală împreună cu cântece și jocuri naționale. Publicul numeros și vesel și-a petrecut în cea mai frumoasă ordine până a doua zi. Venitul — în scop de ajutoare e frumos.

Asemenea petreceri la Ineu se fac în tot anul câte-odată; lucru îmbucurător a fost acum, că petrecera s'a pus la cale și a fost condusă numai de tinerii plugari, se înțelege, că cu voința proștilor și învățătorilor din loc. În fruntea tinerimii a pășit Toda Joja, un plugar luminat și cu inimă românească; tinerimea e ascultătoare și așa fac spor. Acest Joja, care a fost pe la adunările din Cluj și Sibiu, pe sărbătorile Crăciunului ni-a adus la biserică 8 cântăreți noi, instruiți de el, ear' acum se frământă se facă o societate de lectură, Laudă lui și tinerimii însuflețită de înaintare.

† Dr. Ioan Bozocanu. După-cum ni-se împărtășește, astăzi, Joi 16 Ianuarie v. la 3 1/2 ore dimineața, a răposat în Vâlcele profesorul dela școalele medii române din loc. Dr. Ioan Bozocanu, în etate de 50 ani și în anul al 23-lea al serviciului său profesoral. Răposatul, unul din cei mai distinși membri ai corpului profesoral dela școalele medii române din Brașov, de nascere din Vâlcele, a cercetat gimnasiul român din loc și apoi ajutat de societatea „Transil-

vania“ din București, și-a făcut studiile superioare la universitatea din Paris și la cea din Bruxela, unde s'a specializat în științele matematice. La universitatea din Bruxela, a luat dînsul cu distincțiune doctoratul în aceste științe și apoi terminându-și studiile, s'a stabilit ca profesor de matematică și fizică la școala reală și la cea comercială din loc. Bozocanu și-a îndepălinat totdeauna cu devotament chemarea sa de profesor și afară de aceea a luat parte activă la viața socială a Românilor brașoveni, funcționând ca membru în comitetele câtorva din reuniunile noastre din loc. Așa dînsul a funcționat mai mulți ani ca secretar al comitetului reuniunii de cântări, al comitetului reuniunii pentru sprijinirea meseriașilor români etc. Atins de o boală de nervi, dînsul se văzu silit a se retrage în concediu dela începutul anului acestuia școlar și moartea sa a fost cu atât mai neașteptată, căci până în zilele trecute dînsul se afla relativ destul de bine, petrecându-și timpul concediului aici în Brașov. Dintr'odată însă boala sa se agravă și fratele dînsului, dl farmacist Al. Bozocanu din București, vedând starea bolnavului, dispuse ca să fie transportat în casa părintească în Vâlcele, deoarece profesorul Bozocanu n'a fost familist. Aici își află regretatul profesor sfârșitul său, lăsând în greea jale pe bătăna sa mama, pe frații și surorile sale. — Ne asociăm și noi la durerea, ce o simt rudeniile sale, colegii și școlarii săi. Dumnezeu să-l odihnească în pace! „Gaz. Trans.“

Tinerimea română sibiiană în acțiune.

Din Sibiu primim știrea, că în fața lăncezelii, ce a cuprins în timpul mai nou, aproape toți Românii de acolo și pe toate terenoarele, — la un număr de tineri le-a succedat întru un loc aproape totalitatea tinerilor inteligenți, cu care ocaziune descriindu-se în colorii posomorite viața socială sibiiană de azi de-o parte, —

— lăsându-se rezultatele gerilor — se adresează de acțiunea salutată adresată tinerimii de tinerime — se pentru — un-sol — la cari atât de mult se așteaptă. — rezultat al acțiunii intrării se numără arangiarea unei conferințe sociale împreună cu lans, ce se va ține Sâmbătă la 13 Faur n. e. în saloanele „Casinei internaționale“! Un comitet de preste 20 tineri va îngriji, ca această petrecere să fie românească și se satisfacă și așteptărilor celor mai pretențioase. — În locul al doilea se numără rezoluțiunea luată cu privire la formarea unei „Societăți de diletanți români“. O comisie de trei are proiecte de statute. În ambe aceste cauze tinerimea română contează la binevoitor concurs al inteligenței, care, credem noi, a va lipsi dela locul său.

Din „Foaia pedagogică“, al cărei director este dl prof. Dr. D. P. Barciuanu, a apărut la 15 Ianuarie c, Nr. 2, având următor cuprins: „Câteva observări asupra învățământului din religiune“, de Dr. D. P. Barciuanu; „Modele de lecțiuni“, de Dr. I. Stroia; „Din literatura școlară“, „Două monograme comunale“, „Premiile școlare“. Dare d samă de Dr. D. P. Barciuanu. Informații: Felurimi.

Țarul bolnav.

Zi de zi sosesc vești despre starea sănătății Țarului și aceste vești sunt dintre cele mai îngrijitoare. Adevărurile sunt mai totdeauna desmintite, dar' de mințirilor puțin crezământ li-se dă. E față Țarul, încă de când a fost atacat în drumul său spre Japonia, are dureri cronice în urma rănii ce l'a pricinuit o strânsă lovitură la cap. Durerile aste, acum l'i s'a mărit într'atâta înecat adese-ori are leșinuri și a slăbit mult din putere. Din pricina acestor călătorii la Ron — pentru a visita pă

chia regală se amana.

CORB LA CORB NU-ȘI SCOATE OCHII

Corb la corb nu-și scoate ochii, — așa zice un proverb românesc... Cum o să se supere deci vr'un ministru unguresc, când slujbașii mai mici fac nedreptate Românilor.

Așa s'a întâmplat și în privința opririi conferenței naționale române, care fusese convocată pe 24 Oct. 1896: fișpanul din Sibiu a oprit-o, ear ministrul unguresc zice acum că bine a făcut.

Iată, într'adevăr, hârtia ce s'a trimis din ministerul treburilor dinlăuntru unguresc către „publicul din comitatul Sibului“:

În urma recursului dat de Dr. Ioan Rațiu, revisuind sentința de instanța a doua a vice-comitetului comitatens, datată 30 Octomvre u. e. numărul 19.942, în înțelesul căreia, cu aprobarea hotărârii adusă de primarul orașului Sibiu, nu s'a permis ținerea conferenței electorale generale române conche-mată pe 24 Octomvre u. e. — o aprob în urma motivelor sale.

Despre aceasta, în urma raportului n-rul 21.060, dela 19 Noemvre a. c. pe lângă re-trimiterea acelușor înștiințez publicul comitatului cu acea observare, că o astfel de adunare, care să compune nu din înșiși alegătorii, ci din delegații lor, nu se poate privi ca o conferență de partid conform §-ului 104 din art. de lege XXXIII, din 1874; din cauza aceasta, precum și din aceea, că membrii adunării sunt grupați după naționalitate și nu după comunele din cercurile electorale, s'au după cercurile electorale, respective nu ca alegătorii unui anumit cerc electoral, sau ai unei anumite comune, — oprirea pe baza §-ului 104 a art. de lege XXXIII, din 1874 a adunării din cestiune, ca a uneia care nu e adunare electorală de partid, a fost pe deplin motivată.

Budapesta, la 24 Decemvrie 1896.

Latkoczy
secretar de stat.

DOUĂ PRIMEJDII

Am arătat, Dumineca trecută, una din primejdiile la care se ajunge prin părăsirea portului nostru național.

Acum ne vom ocupa de alte două.

A doua primejdie e slăbirea moralului. Femeia română era obicinuită

a-și împodobi casa cu lucrurile mănei sale. Răsboiul, gherghelul nu-i mai iese din mână. Stă ziua și noaptea gândind la frumuseța lucrului ce avea să-l facă, fata de dragul viitoriului ei mire sau frate, nevasta de dragul bărbatului, mama de dragul fiilor, și așa în firele acelea să țesea și dragostea între părinți și fii, soț și soață, soră și frate, mire și mireasă. Era casa română o școală de estetică și etică sau cum i-am zice la înțelesul nostru: o școală pentru indeletnicirea în ce este frumos și bine, plăcut înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Aceste fire de dragoste însă se întrerup prin portul străin. Femeile fără de lucru, cad în ispita gândurilor rele, știți ce voui se zic... devin apoi lipitorile bărbaților, cari cu banul în gură se scoală și cu banul în gură să eulcă, încât bietul bărbat fuge de casă, nu ca mai înainte, când își ingrășa ochii în lucrul frumos al femeilor, să face ulițarnic, se dă apoi beției și la urmă: casa spartă și toba.

Și apoi cei-ce rămân Români cum rămân? Densul, nădrăgariu ce să facu, vezi Doamne, din averea moștenită dela părinții săi, cum să cinstească pe tată-său, mamă-sa și pe bunii sei cari erau numai așa niște moșici de opincari? Așa vor deveni părinții obiect de ris al fiilor. Să nu o uitați aceasta, oamenii lui Dumnezeu!

A treia primejdie e cea economică. Postavul, pânțea, năframa, pânzătura de rochie cine le face? mătaturile cine le face? ș. a. Tot fabricele străine. Și cine le vinde? Tot negustorii străini. Va să zică noi suntem iobagii fabricanților și negustorilor străini, după cântarea moșului: „Munții noștri aur poartă, noi umblăm din poartă 'n poartă“.

Ei, vedeți, risipa aceasta, că aruncăm tot ce agonisim, pentru sdrențe în pungi străine, e o scădere economică a noastră, care nu ne lasă să ne ridicăm, ci ne ține de ne svârcolim ca vermele pământului, fără de stare, fără de alinare.

Nu suntem în contra traiului bun și frumos. Din contră, dorul nostru este ca în casa românească traiul să fie cât mai frumos și cât mai bun.

Vorba este numai ca să ne înțelegem în ce să-și găsească țeranul fericirea în casa sa.

Frumosul și bunul să se lățească numai până acolo, până unde îl poate acoperi industria noastră națională, adică femeile noastre și măestrii noștri. Tot ce e mai mult în casă, adus dela industriași și negustori străini, e risipă națională.

De rëndul podoabei caselor noastre nu putem duce lipsă. Principele de coroană Ferdinand de Este, viitorul nostru împărat, când umblase mai anii trecuți prin Huniădoara, văzând țesăturile frumoase ale femeilor noastre, și-a comandat pentru locuințele sale din Viena perdele țesute de Românele noastre. Dacă dar împărații își împodobesc casele lor cu lucrul de mână al femeilor noastre, cum nu ni le vom putea noi împodobi?

Tot așa stăm și cu portul. Să ne îmbrăcăm așa cum ne știm face hainele femeile noastre și măestrii noștri. Sunt și mai frumoase și mai trainice și mai bune. Pânza țesută acasă, nu se lipește de pele ca și șifonul cumpărat în boltă. Haina de lână ține caldura. Profesorul Jäger recomandă și domnilor hainele de lână, și astăzi îmbrăcămintea de lână e introdusă ca și cea mai sănătoasă și bună îmbrăcămintea.

Pe lângă aceasta sunt mai trainice; iar de rëndul frumuseței destul ne fie dacă vom pomeni aici că regina României umblă în port românesc și l'a introdus și în societatea boierilor. Dacă la boerese și la regine le stă bine portul românesc, cum nu va sta bine țerancelor noastre. Ar fi o rușine să ne lăpădam noi de portul pe care pentru frumuseța lui l'au îmbrăcat boieresele și Reginele.

Se zice că îmbrăcămintea națională e scumpă. Las că dacă e și mai scumpă, dar ține de trei ori atâta cât o țundă de sdrențe. Altcum despre scumpete se poate vorbi numai în

partile Banatului, unde se împodobesc cu țesături de fir de aur. Aceste fire de aur le putem lăpăda din îmbrăcămintele noastre cu atât mai ales, căci acele nici nu sunt românești, ci întreagă podoaba aurită e turcească, a rămas în Banat de pe vremea Turcilor.

În privința aceasta să luăm moștră din portul ardelenesc și din țara care e împodobit cu fiseu și fire de mătăsă, numai aceste sunt adevăratele costume românești. De rëndul frumuseței, acestea încă nu stau îndărătul celor aurite bănățenești, ci din contră, și apoi sunt eftine de tot. În unele părți ale Banatului s'a și început înlocuirea firului de aur cu fir de mătăsă. Așa bunăoară prin Torontal, în giurul Ecichei-române, doamnișoara poetă Vioara Magdu a premers și aici cu exemplul bun, și astăzi Ecicanii poartă falnicul port românesc care par că încă e mai frumos în brodăria sa tricoloră decât aurul.

Și cine gătește aceste brodării? cutare veduvă rămasă cu copii orfani, ori cutare soție ce-și susține bărbatul neputincios la lucru; ori cutare fată ce-și ține pe mamă-sa și frațiorii rămași fără tată; ori o bună fată seracă care prin hărnicia sa își găsește pe cale cinstită cele trebuincioase pentru vremea când Dumnezeu îi va aduce norocul, și toate aceste sunt sufletele noastre.

Un lux oare-care, — la tot cazul să stee în măsură cu starea omului. În portul național e chiar și de lipsă, ca să-și aibă și femeile hărnicie și serace cu copilașii lor, până cea de toate zilele. În chipul acesta din punct de vedere național economic e o binefacere pentru seraci. Mai mult că trece crucerul din mâna celui imbelșugat în mâna seracului, dar tot avere națională rămâne.

De pildă că un lux oarecare e de lipsă, să ne fie împăratul frances Napoleon III, carele când vedea că clasa muncitoare nu avea de lucru și era primejduită de foamete, darîma străzi întregi și zidea pe spesele statului palate strălucite, ca astfel bietul popor să aibă ce lucra și mânca, și în chi-

Oștirile lui Alah.

Noaptea care 'nceie anul —
Noaptea sfântă,
Când cetindu-și El-Coranul
Trist Mohamedanii cântă
Pe răpușii prin bătăi —
Noaptea asta știe spune
De-o minune
La Călugăreni prin văi.

Când e 'n jumătate ruptă
Noaptea 'n cale,
Pe uitatul câmp de luptă
Se pornește-un glas de jale
Și-apoi multe și 'mprejur
Din păduri răsar o mie,
Din câmpie
Plânge-un nesfârșit murmur.

Și murmurul crește 'ntr'una
Și de-odată
Urlă 'n zare ca furtuna
Și prin zarea spintecată
De blesteme și de vânt
Es Spahii în șiruri dese,
Grabnic ese
Oastea 'ntreagă din pământ.

Căci acum, prin lumea lată,
Es să jure
Toți cari au perit vr'odată
Pe câmpiile ghiaure —
Și-așteptând und semn ceresc
Stau gătiți, potop să plece
Și să 'nece
Tot pământul creștinesc.

Ei cu genele-amorțite,
Naltă mâna
Și din barbile'nealcite
Luți își scutură țărna
Și pe cai s'asvrl grăbiți,
Și'nvîrtesc dușmanii crucii
Săbii lucii
De navală stând gătiți.

Furnicând din mii de locuri,
Plini de ură
Cu blasteme și batjocuri
Strigă toți ca dintr'o gură
Sfântul nume-al lui Isus,
Și turbate și 'ndrăsnete
Mii de fețe
Alergând privesc în sus.

Ear' acum, fiind o gloată,
Numai una,

Osie 'ntrăceastă roată
Se ridică Semiluna
De pe steagul care'n vânt
Geme-o plângere 'ntreruptă
Și se luptă;
Ear' ce geme, e cuvânt.

Și-i al lui Alah cuvântul,
Sfânt și mare —
Și tăcută ca mormântul
Și 'mpietrit' acolo 'n zare
Oastea 'ntreagă stă pe loc.
Codrii, dealuri, rfu și luncă
Toate-aruncă
Ochii 'n sus, spre-un semn de foc.

Mii de guri atunci în vaer
Umplu cerul:
Crucea e, o cruce 'n aer!
Turcii toți svirlindu-și fierul,
Luți se 'ntore ca 'ntorși de vânt;
Noaptea rîde luminată
Și de-odată
Intră totul în pământ.

(„Epoca“)

G. Coșbuc.

Poesii populare.

Frunză verde din codru,
Bate vântu romonu,
Din ce-l bate, din ce 'n floare
Că ficiorii-s la prînsare.
În prinsoare 'i-o băgat,
În temniță la Arad.
Merg tații cu talerii
Ca să-și scoată feciorii.
Și părinții
Cu florinții,
Și surorii
Cu galbenjorii.
Mândruța din grai grăia:
— „Mai pe urmă vin și eu,
Domnule solgăbiru
Slobodu-i ocolul tău,
Să ved pe bădița meu,
Că-am o pânză de 'nălbit
Și-un bade rob de perit!?...
Bădița când 'mi-o vedea
Iute din graiu-i grăia:
— „Vindeți mândră zadia
Și-mi plătesce temnița
Și-ți vinde mărgelele
Și-mi plătesce ferele
Că ferele-s de nouă fontii!...
— Mă mir bade cum le porți!“

pul acesta să-l oprească dela hoție și revoluție, la cari duce desperarea pe omul care ar lucra și n'are ce. Foamea e groasă demoralizatoare.

A fost acest lux risipă? Din contră, o mare binefacere pentru popor. Luxul moderat în vestminte găsite de ai noștri încă e o binefacere pentru clasa celor săraci, cari dau alătura cu cei bogăți brațe de apărarea unei națiuni. Primejdios e numai luxul străin, numai acela ne desbracă de averi și ne duce la sapă de lemn.

V'am deschis o foaie din viața poporului nostru spre întărire celor buni și spre umilire celor ce se „sumetesc în neam străin, nu laudă pe bărbații cei mariți și pe părinții noștri în neamul lor“.

Uncheașul.

BIRUINȚA CEHILOR

Dintre naționalitățile din Austria, cei cari au dus luptă mai înversunată pentru drepturile lor naționale, au fost Cehii.

Una câte una, ei au și ajuns să-și vadă intrupate dorințele.

Lupta cea mai grea au dus-o pentru a-și vedea introdusă limba în diregătorile mai înalte.

Se pare că au ajuns acum și această țintă, cel puțin ziarele ungurești primesc din Praga următoarea știre:

„Încă înainte de alegerile pentru Reichsrath (Dietă) va apar. un ordin privitor la regulamentul limbii oficiale dela diregătorile de gradul întâiu și al doilea. E vorba, după acest regulament, ca în Boemia și Moravia la diregătorile de gradul întâiu și al doilea să se introducă, ca limbi oficiale, limbile germană și cehă.“

„Dacă știrea aceasta se va adevăra, atunci de aci încolo în cercurile curat boeme, afacerile cari se sfârșesc la a doua instanță, se vor desbata numai în limba cehă, ear' în cercurile curat nemțești, slujbașii vor trebui să știe și limba cehă.“

Lupta Cehilor ar trebui să ne fie și nouă pildă. Cu stăruință și curagiu toate se pot ajunge.

Slavii din Austria în Reichsrath.

Toate foiele din Viena se ocupă de formarea parlamentului Austriei, făcând felurite combinații.

„Politik“ îi are în vedere mai ales pe Slavi, scriind despre compunerea parlamentului următoarele:

Cehii tineri vor fi cu toți iarăși membrii ai Reichsrathului, ba numărul lor va spori încă cu 63 deputați aleși în Curia a V-a. Ei au hotărât, că vor lupta pentru deplina egalitate a tuturor limbilor vorbite pe teritoriul Bohemiei. În această chestie vor da sprijin guvernului în totdeauna, vor pretinde însă ca și națiunea Cehă să fie în mod corespunzător reprezentată în sfatul coroanei.

Partidul marilor proprietari Cehi, va avea tot cam atâția, ori ceva mai puțini membrii, ca în sesiunea trecută. Programul lor nu s'a schimbat. Sunt și ei de altfel pentru egalitatea limbilor.

Polonii vor scădea la tot cazul, relația lor către guvern însă nu se va schimba.

Slavii din sud se vor spori, adăugându-se către ei slovenii aparținători clubului Hohenwarth, susținându-și însă punctul lor de vedere.

Slovenii, Croații, Dalmațienii, au hotărât într'o înțelegere comună, că vor pretinde egala îndreptățire a limbei lor și se vor nisui din răspuseri, ca aceasta se afle expresiune și în mesajul de Tron...

Dela frații Sârbi din loc.

Frații coreligionari sârbi din loc, după multe lupte și sbuciumări interne, în urma urmelor au ajuns la împăcare frățească, și de sărbătorile Nașterii Domnului, au cântat și ei „pe pământ pace și între oameni bună voie“!

Consistorul din Timișoara le-a trimis un nou administrator parochial, în persoana O. Domn Iovan Novacovici, paroch în Chichinda și administrator protopresb. Cu acest venerabil preot sunt deplin mulțumiți toate părțile societății fraților sârbi. Persoana adevărat preotească, și glasul păstorului blând, a cucerit toate inimile. Iu-

birea credincioșilor a crescut în deosebi Marți, 14/2 l. c. când Sta biserica sârbă celebrează pomenirea celui dintâi episcop, Stul Sava. Părintele Novacovici făcând biografia Stului a zis că „Episcopul Sava a lăsat legea creștină ortodoxă, și pentru susținerea ei, a întemeiat biserici și școale.“

„Activitatea lui a revoltat turcii, vecinicii dușmani ai religiei creștine, cari căutau cu ori-ce preț să-l arză de viu: Neputându-l prinde viu, și aflându-i mai târziu mormântul: l-au desgropat și l-au ars osemintele!“

După serviciul divin, întreaga obște din biserica a mers la școală, unde vrednicul învățător Milan Covincei a declamat cu școlarii mai multe poezii și au cântat cântări referitoare la St. Sava.

Despre foaia română din Arad.

„Alföld“, organul din loc al partidului național maghiar și „Arad és Vidéke“, organ al kossuthiștilor scriu despre foaia noastră articole, sub titlul de mai sus, în care între altele, „Alföld“ spune:

„Eată, s'a implinit deja o săptămână, de când pe piața Tökölyi, în mica tipografie arangată în colțul străzii Aulich apare noul ziar român, pe care, după cum am spus în alt rând, îl redactează Russu Șirianu, și e susținut de 25 acționari cari au dat cu totul 50.000 fl. (cea mai mare parte a fondatorilor sunt brașoveni). Pentru orașul și comitatul nostru întreprinderea aceasta e de mare însemnătate, pentru că ea n'are alt scop, de cât să întemeieze în Arad un centru politic românesc și puternic.“

După ce reproduce apoi programul și mai multe pasaje din câte-va articole de ale noastre, oprindu-se mai ales la faptul că noi vrem să câștigăm pe partea noastră țărănimea și vrem să deșteptăm în meșteșugari sentimentul românesc, ca astfel Aradul să devină centru mai puternic de cât Sibiuul, scrie:

„La tot cazul, oamenii aceștia au o țintă, în fața căreia societatea maghiară trebuie să fie cu ochii în patru. În Arad, cetățenii de diferitele naționalități, ori dacă vreți: de diferitele confesiuni, au trăit până acum în cea mai bună pace. (Scriitorul maghiar uită orgiile petrecute în vara anului 1892 Red. „T. P.“) și nu au fost împărțiți după culoare politică nici-odată (Nu-i adevărat! În totdeauna partidul național român a avut aici

un adevărat stat major! Red. „Trib. Poporului“). Ungurii n'au fost conduși de duhul șovinist (? Red. „T. P.“) dar dacă alții vor acum să-l sădească, să vire astfel icul despărțirii după naționalități în armonia socială, aceasta de sigur va schimba situațiunea și Ungurimea din Arad nu va sta nemșcată în fața propagandei care vrea să ia Aradului caracterul său unguresc.“

Despre un lucru îi asigurăm pe cei dela „Alföld“: șovinismul n'are să fie cultivat în „Tribuna Poporului“, ci are să fie combătut.

Tot așa de hotărâți suntem însă a desvolta în România, cu cari suntem în legătură, mândria și conștiința națională.

Ear în privința aceasta vom avea cu atât mai mult de lucru, cu cât Ungurii își vor da mai ales silința să pună pecetea ungurească pe toate.

Ziarul „Egyetértés“ dela 28 Ianuarie se ocupa și el într'o lungă corespondență cu foaia noastră. La toate câte serie, ținem să facem o singură declarație:

„Se înșală foaia ungurească, dacă crede că o să ne luăm vre-odată la ceartă cu cei dela Sibiu... Avem țintă mai înaltă, decât cearta: să închinăm toată puterea noastră unei munci rodnice naționale. Ear din această cale ce ne-am tras, nu ne vor abate nici prigonirile stăpânirii ungurești, nici defaimările ce ar putea să vină dela frați.“

Școale de stat în protopopiatul Radnei.

În ziarul guvernamental din loc găsim știrea, că inspectorul regesc Varjassy Arpad a vizitat școalele române gr.-or. din Odvoș, Conop, Bêrzova și Capruța, sate în protopopiatul Radnei.

Inspecțiunea se zice, că a făcut-o în legătură cu chestiunea școalelor de stat existente în aceste comune și cu acelora, ce are să le înființeze și în alte comune.

Foaia guvernamentală laudă zelul inspectorului regesc cu care lucră pentru înființarea școalelor de stat cât mai multe în comunele românești

— „Le port mândră pentru tine
Ca să-ți iau cojoc și cisme!“
— „Ia tu bade dracului
Că mie că 'mi-o luă
Cel-ce trage cu coasa!“
— „Spuneți mândră vorbele
C'oi țipa eu ferele!
Pentru mărgelele tale
Lăsați surorile mele,
Și pentru cerceii ței
Lăsați frățiorii mei!“...

CIDVUȚA.

— baladă populară. —
Joi coala de cătră sară,
Pețitori străini intrară
Pe Cidvuța să o ceară...
— Cidvuța din graiu grăia:
„Eac'un grec mai tinerel,
Dă-mă maică după el!“...
— Ba io maichi nu te-oiu da
Tot a nouălea țeară
Și a zecea hotară!...
Constantin frate mai mare
Tot din graiu așa-mi grăiare:
— „Dă-o maică, dă-o dulceo,
Că io ție ț-oi aduce-o
Tot de patru-ori iarna
Și de nouă-ori vara!“...

Și mună-sa că 'mi-o da;
Și ciurma că îmi venia
Și opt fii ce îmi d'avea
Pe toți opt că mi-i mânca!
— Maică-sa din graiu grăia:
„Da-le-leii Constantine
Nici nu 'mi-ai hodini
Nici nu 'mi-ai putrezi,
Cum mă putuși cumpăta
Pe Cidvuța s'o pot da
Tot a nouălea țeară
Și a zecea hotară!“...
Constantin că-mi d'auzia
Și din graiu așa grăia:
— „Da-le-lei mormântul meu
Fă-te tu căluțul meu!
Da-le-lei căsuța mea
Fă-te cociuța mea,
Să mă duc la soru-mea!
Dă-le-lei giolgiuțul meu
Fă-te tu frățuțul meu!“...
Și ele că se făcea
Și pe drum că purcedea
Și la Cidva c'ajungea.
— Cidvuța din graiu grăia:
„Da-le-lei frățiuțul meu
Da-le-le doruțul meu:
Spune tu frate mai spune,
Că de-o fi frate de bine;
Să mă 'nschimb în haine roșii

Să prind caii cei roșii
La cocia
Cea roșie;
Dar' de-o fi frate de rău,
Haine negre să n'schimb eu
Caii negrii să mi-i prindă
La cocia cea cernită!“...
Cidvuța că se 'nschimba
Și pe drum că purcedea,
Se ivi d'o pășărie:
D'o ciurliu eară ciurlui
Cum se duce-un mort c'un viu.
— Cidvuța din graiu grăia:
„D'o ciurliu, eară ciurlui
Cum se duce-un mort c'un viu?!...
— Constantin din graiu grăia:
„Mergi 'nainte sora mea
Că vin și io 'n urma ta!“
Cidvuța că se ducea
Și acasă-mi d'ajungea
Și din graiu așa-mi grăia:
— „Deschide-mi maică ușa
Că io 'mi-s Cidvuța ta!“
— Maică-sa din graiu grăia:
„Dute ciurmă blăstemată
Că-mi mâncași opt fii — spurcată!
Tot opt fii ce-mi d'avusei
Numai io că rămăsei
C'o mară de mătă 'n vatră!“
— Cidvuța din graiu grăia:

„Slobozi-mă maica-mea
Că frate-meu Constantin
Mă chemă maică se vin!“...
— Maică-sa din graiu grăia:
„N'o vezi ciurmă, tu spurcată
N'o vezi hală blăstemată,
Că pe el 'mi-l duse-o moarte
Tot de-un an și jumătate!“
— Cidvuța din graiu grăia:
„De crepeți maică ușa
Să-mi bag degetul prin ea,
Inelul țeu să mi-l vezi
Și'n casă să mă slobozi!“
Măsa ușa-i crepețea
Și inelul cunoștea
Și'n casă c'o slobozia
Și-amendouă că-mi cimnea!...

GRUIA

— baladă populară. —
Frunză verde lubiniță
Strigă Gruia din temniță;
Nime 'n lume nu-l aude
Nime 'n lume nu 'mi-l vede
Numai dragă maică-sa
Din pragul vecină-sa.
Maică-sa că-mi d'alerga
Și din graiu așa-mi grăia;
— „Ce-mi strigi tu Gruia-ășă?“

Inregistrând ca fapt imbucurător numirea preotului Ioan Petrila, din partea ministerului ca membru în comitetul școalelor de stat.

Nu știm însă dacă și venerabilul consistor va avea motive, ca să laude purtarea protopopului și a inspectorului confesional Vasile Beleş, care prin nepăsarea și lipsa lui de energie în fața administrației comitatense, lasă curs liber inspectorului regesc, ca în satele curat românești să înființeze școale de stat pentru maghiarizarea populației române de pe valea Mureșului.

Pe aiurea și pe la noi.

(Urmare din nrul de Duminecă.)

(In Prerrau.) Ajuns în orașul Prerrau, am luat cuartir la hotel „Austria”. Odaia bine aranjată m'a costat 60 cr. pe zi și noapte; berea ieftină, (7 cr. pârharul de 1/2 litru!) mâncarea asemenea ieftină.

Pe stradă vedeam vite, toate de rasă nobilă de Șvițera, foarte frumoase. La car trage în ham și nu în jug. Se cârmue prin hățuri (dologi). La unele cară vedeam și numai câte o vită prinsă. Caii deasemenea tot frumoși.

Firmele la prăvălii sau numai în limba moravă, sau în cea nemțască și moravă!

Casele mare parte sunt acoperite cu hârtie (papendekel) și cu lezezi de ardesie. Pentru ambe aceste materiale, sânt fabrici anume.

Fabrici de toate în Prerrau sânt 10, deși orașul nu e mare.

(Dela Prerrau la Brünn.) Câmpiile dela Prerrau la Brünn erau sămănate mai toate cu napi de zăhar. Fabrici de zăhar multe. În Wischau e o fabrică care face hârtie de acoperit casele.

Apropiindu-mă de Brünn am numărat numai de pe tren 30 fabrici. Am văzut însă mai târziu că sânt cu mult mai multe.

Prin oraș în loc de tramvai merge trenul, cu câteva vagoane. După-ce se înșerează, într-una bate clopotul ca să se ferească oamenii din calea lui.

Orașul frumos e regulat; edificiile înalte și stratele curate.

Asupra orașului se ridică un deal plantat tot cu arbori și tufe cultivate; pe el cărări și trepte. Am suit la vârful lui. Aci erau zidite casarmele „Spilberg”. De aci am putut privi asupra întregului oraș, care abia se vedea de fumul fabricilor. Numai vtr-

furile caselor se vedeau, deoarece-ce stratele sânt foarte adânci și copacii aleelor rămăneau cu mult mai jos ca casele. Orașul e foarte frumos.

(Inchisorile groaznice.) Pentru o taxă de 20 cr. m'a condus un sergent prin inchisorile subpământene, edificate pe sub casarmele.

Aci fusei dus prin mai multe tuneluri întunecate, pe sub pământ.

Pe de laturi erau camere mai mici pentru singuratece persoane.

În unele locuri era săpată figura de om în zid, și în aceea se țintuiau oamenii până când muriau.

Asupra unui astfel de loc era o găurice pe unde picura apă rece pe creștetul oșanditului până când muria.

În fundul a două tuneluri erau săpate mai multe figuri de acestea în rind pentru fetele și femeile ce-și omorau pruncii.

Aci avusei privilegiu a vedea și roata de care a fost omorât și Horia. Am văzut usa ascunsă prin care cădeau în jos prin cuțite cei judecați la moarte!

Am văzut mai multe chipuri de chinuire, instrumente de chinuri, despre cari numai din incușișuinea spaniolă am cetit. Erau între altele mai multe fiare cu dinți cari se așezau pe trupul omului și se strungeau în șurub, ca să între dinții în carnea omului.

Într-o cameră era întins un lanț, de care se legau cei judecați și 2 panduri din afară de cameră, trăgeau de capetele lanțului ca să nu poată odichni cei legați de lanț!

Am văzut camera unde S. Pelico, poet, a fost închis la anii 1820—30, unde Jäger Anton, pădurarul, a fost 18 ani, Gr. Boneval 19 ani, etc.

În aceste temnițe se închideau robii de stat și cei civili până la sfârșitul veacului trecut. Acum însă nu se mai folosesc.

Când am eșit de pe acolo mi-a părut că am eșit din iad. (Va urma.)

Atâta ne-a mai trebuit!

„Nemzeti iskola” împărtășește în numărul său din urmă din isvor bine informat, că se plănuiesc înființarea unei noue școale de stat în suburbiul nostru Brașovul-vechii. Se dice — serie „G. Trans.” — că inspectorul de școale caută acuma locul potrivit pentru școală, cu care în legătură e plănuie a se înființa o școală de repetiția economică și să se învețe într-însa cu deosebire albinăritul și grădinăritul. Până acum s'au înfiin-

țat în Brașov trei școale de stat primare: în cetate, apoi în suburbiul Blumena dela 1875, ear' în Octomvre anul tr. s'a deschis în Scheiu o școală așa zisă milenară cu două clase. Acum vine la rând Brașovul-vechii să fie și el împărtășit de „bunătățile” unei școale de stat ungurești.

Toate la vreme!

Mult a suferit poporul jidovesc în robia Egiptului și lung șir de ani se vor fi luptat, ca să se emancipe de sub greul jug al despoților stăpânitori Faraoni: n'au putut însă eși învingători, până a sosit timpul care le-a născut pe mântuitorul lor, pe marele proroc Moise.

Mult au suferit popoarele în întunericul veacurilor, și nu s'au putut desvăli din el, până „când a venit plinirea vremii” cu Mântuitorul nostru, Domnul Isus Cristos, carele prin scump sângele său ne-a rescumpărat „din întuneric și din umbra morții” și ne-a redat vieții, ne-a arătat „lumina cea adevărată”.

„Ștefan Domn cel mare Patruzești de ani călare”

a luptat zi și noapte pentru un gând: unirea țărilor române! Mihail Viteazul în luptele sale, tot pentru acest ideal și-a jertfit viața; nu li-a fost dat însă nici unuia, nici altuia „să-și văză visul cu ochii”, căci n'au venit „plinirea vremii.” Mulți, mulți au luptat încă, și au murit luptând. Au murit însă cu mândria: că luptă dreaptă au luptat până la moarte!

Cu cât mai virtos trebuie să luptăm noi azi, în mijlocul atâtor năvăliri, când față ni-se pune lupta pentru apărarea celor mai scumpe moșteniri străbune: „legea, limba și neamul Românesc”!

Când va veni „plinirea vremii”, ne vom vedea, ori noi, ori fii și nepoții nostri „visul cu ochii”. Până atunci însă, să luptăm din răsupeteri, luptă dreaptă și să așteptăm tari în credință, căci: toate la vremea lor.

Nicu Stejerel.

NANSEN

Renumitul călător la polul nordic a ținut în societatea geografică din Cristiania o disertație.

Nansen, este unul dintre cei mai curagioși călători, dintre câți au făcut încercări să ajungă la polul nordic (cel mai frig loc în toată lumea.) A

ajuns să pătrundă până la 86 grade și trei ani de zile a petrecut el în călătoria sa, printre cele mai periculoase locuri, printre munții de gheață și pe marea înghețată. El n'a căutat pe unde să-și fie mai bine ci pe unde să ajungă mai îngrabă la țintă. A lăsat el liniștea de acasă și a plecat la drum, pe unde puțini umblaseră și a ajuns acolo pe unde nimeni n'a umblat încă.

Mult i-a folosit știința călătoria lui Nansen și l'au și învrednicit pentru asta. Când să se întoarcă acasă, cu alai mare l'au primit cei de un neam cu el și chiar și monarchul său i-a adus mari laude. Toate foile care se ocupă cu știința, au scris despre el și au publicat și chipul lui.

În disertația lui, despre care am pomenit la început, spune, că călătoria lui va arăta drumul sigur pe unde se poate ajunge la Grönland, un ostrov, care toată-i gheață. El nădăduște, că se vor găsi oameni care să meargă pe urmele lui și să descopere pământuri până acum necunoscute.

Disertația lui Nansen a fost ascultată de mulți învățați și au luat știri despre ea toate foile.

O nihilistă în temnița poliției din Budapesta.

În zilele trecute a fost arestată de poliție o tinără femeie cu numele Amalia Cierniovsky, pe cuvânt, că ar fi furat. În prinsoare femeia a luat otravă să scape de rușine, dar' n'a murit. Făcându-se cercetare că de unde a avut veninul, s'a găsit la ea o mulțime de otrăvuri. Căutând mai departe s'a dat peste o mulțime de scrisori, cari dovedesc că arestată era o nihilistă, care avea legături cu tovarășii ei nihilști atât din Rusia, cât și cu cei cari se ascund prin alte state străine.

Numita femeie este cea dintâiu nihilistă care și-a căutat adăpost printre Unguri. N'a avut însă noroc.

— „Da cum maică n'oi striga
Că de când bat temnița
M'o d'ajuns baș și pe mine
Zuncuță de 'nsurăciune,
Bat mustețe umerile
Păr galben călcăiele.
Gruia din graiu-i grăia:
Ia-te dragă maica mea
La domni din Teligrad
Și le spune 'n graiu curat:
O baș să mă slobozescă
O baș să mă potopească,
Că m'o d'ajuns și pe mine
Zuncuță de 'nsurăciune,
Bat mustețe umerile
Păr galben călcăiele!
Mama Gruii se lua
Și la domni că se ducea
Și din graiu așa-mi grăia:
— „Bun prânzuțul domnilor!”
— Mulțam, mama Gruilor!”
Domni din graiu-i grăia:
— „Hai la prânz mama Gruii!”
— „Mulțam vouă la domni
Că n'am venit eu de prânzit
Ci solie de 'mplinit
M'o trimis să vă 'ntreb eu,
Tot, domnilor, Gruia meu:
Că potopili-ți, slobozili-ți
Că pe el că l'o d'ajuns

Zuncuță de 'nsurăciune
Bat mustețe umerile
Păr galben călcăiele!
Domni din graiu-i grăia:
— „Auzi mama lui Gruia,
Vă 'napoi și-i spune așa:
Că nici nu l'om slobozi
Nici nu l'om potopi
Ci noi că l'om însura
Sâmbătă dimineața
Că-i nevasta gata.
Cuscii-s cu haine negrii
Cumetrii 'n haine roșii!”...
Mama Gruii se lua
Și la Gruia să ducea
Și din graiu așa-mi grăia:
— „Da-le-lei tu Gruia,
Domni așa-mi ziseră;
Că nici nu te-or slobozi
Nici nu te-or potopi
Ci ei că te-or d'insura
Sâmbătă dimineața
Că 'ți-i nevasta gata;
Cuscii-s cu haine negrii
Cumetrii 'n haine roșii!”...
Gruia din graiu-i grăia:
— „Hoi, dragă măicuța mea,
Ludă ești, bolândă ești
Slabă minte hărănești;
Că nevasta 'mi-i țapa,

Și cuscii 'mi-or fi corbii
Și cumetrii hoherii!”...
Gruia din graiu-mi grăia:
— „Ia-te maică și te du
Ca vântu, ca-și gându,
D'instălău la Teligrad
C'acolo-i murgu legat
Și maică-l înșală bine
Și-l adă aici la mine!”
Mama Gruii se lua
Și la Teligrad mergea
Și pe murgul aducea.
Murgul când s'apropia
Murgul dede-a rînceza
Temnița a tremura.
Rînceză a doua-oară
Crepară ușile 'n două.
Gruia afară-mi eșă
Și-n spate la murg săria
Și la domni că se ducea
Și din graiu așa-mi grăia:
— „Bun prânzuțul domnilor!”
— „Mulțam ție Gruilor!”
Domni din graiu ti grăia:
— „Hai cu noi la prânz Gruia!”
Gruia din graiu-mi grăia:
— „N'am venit eu de prânzit,
Ci eu domni c'am venit;
Sloboziți-mi-ți, potopimi-ți?
Că baș m'ajuns și pe mine

Zuncuță de 'nsurăciune
Bat mustețe umerile
Păr galben călcăiele!
Domni din graiu ti grăia:
— „Dute Gruia sănătos
Pe mâinile noastre-ai fost
De tine harnici n'am fost”.

(Auzite dela Ilie Danciu (Mondoc) din Săcas.)

Iancu-viteazu.

Pe dealu Feleacului
Merge oșteă Iancului;
Sus la deal și jos la vale
Face-și pe tot locul cale.
Jos la vale-a pogorît
Și în câmp a tăbărit,
Și masă mare că 'ntind
Și-alui ficii 'mi-o c'prind.
La masă de os de țeste
Beu ficii voinicește
Beu la vin de cel mai bun
Și la Iancu încă-i pun.
La masă de os de pește
Bea și Iancu și petrece
Și din graiu așa grăiește:
— „Beți voi ficii și nu prea,
Că 'mi-a venit vorbă rea!
'Mi-a trimis Unguri 'n scris:

Cu banii noștri.

(D—s) Cuvine-se, cu dreptate și bine este, ca toți câți locuiesc într-o țară, să dea din avutul lor o parte pentru trebuințele obștești ale țării. Și multe sunt aceste trebuințe, și astfel nici partea aceea a avutului, pe care o dă fie-care pentru acoperirea acestor trebuințe, nu este mică!

Ne plângem noi, că sunt mari dăjdiile și aruncurile; că de-asupra că dai bani, mai trebuie să faci și drumuri; să muncești cu palma și să-ți scoți vitele la porunca solgăbireului, se-ți cari la prund și la petri, când tocmai ai nevoie să-ți duci nutrețul. Ne plângem, dar le dăm și le facem toate, măcar că săraci suntem și multe sunt și ale noastre trebuințe și nevoi.

Și apoi avem și dreptul să ne plângem.

Dacă se cuvine, ca noi să ne îngrijim, cu avutul și cu banii noștri de trebuințele statului, ale țării, tot așa de cuviincios este ca și statul, ca și țeara, să se îngrijească de noi, și de ale noastre trebuințe obștești, a tuturor, fără osebire!

Noi facem ceea-ce este cuviincios și ni-se cere, stăpânirea însă n'a făcut-o nici odată și nu o face nici astăzi!

Știți ce să face cu banii noștri, frați Români, cu banii noștri câștigați cu muncă grea și anevoioasă?

Tocmai acuma, în zilele aste și de mai înainte, se debate în sfatul țării, unde noi nu putem încăpea: câți bani să se folosească în anul asta pentru obștești trebuințe? Și dacă ajung din banii adunați din dăjdiile e bine, dacă nu, se ia împrumut, și apoi ridică dăjdiile, înmulțesc sarcinile ca să se plătească împrumutul și camăta.

Stăpânirea face socoteala și o citește în sfatul țării, deputații o ascultă și își spun părerea și primesc socoteala ori nu o primesc după cum li se pare; adică așa ar fi să fie, dar ei, mai ales cei care țin cu stă-

pânirea o primesc, cum li-se — plătește.

Să vedem acum ceva din această socoteală: Se dau bani, pentru armată, pentru puștile și îmbrăcămintele soldaților, plata oficerilor și alte multe ce trebuie pentru apărarea țării.

Se dă pentru poliția de stat din Budapesta și pentru gendarmeria din țeară.

Pentru toți slujbașii țării, care sunt puși să aducă dreptate în pricini, să facă socotelile banilor obștești, să se îngrijească de averea statului și altele.

Se mai dau bani pentru acoperirea cheltuelilor ce trebuiesc, ca să se poată ocărmi țeară fără piedeci și bine.

Apoi pentru biserici, pentru școli.

Și se dau bani pentru petreceri, pentru teatre, unde se joacă pe bani. Pentru o mulțime de întovărășiri, care lucrează să facă unguri din cei care nu sunt unguri și n'au fost nici-odată.

Și se mai dau pentru o sumedenie de lucruri care nu le putem înșira, că n'avem loc.

Pentru multe lucruri se dau din banii noștri și mulți bani, multe milioane de floreni să dau.

Să vedem acum, ce ni-se dă nouă din toate acestea?

Nu dau gendarmi, care să puște în noi; să ne rupă brănele tricolore, să ne lovească în față și unde le taie capul, dacă cântăm o horă românească ori trecem pe lângă ei vorbind românește.

Ni-se dau slujbași care să ne facă dreptate! Și dreptatea ne-o fac, știți bine, așa cum ni-s'a făcut la Cluj, la Belgrad, la Sibiu și în tot locul unde Românilor, slujbașii Unguri le fac dreptatea!

Și cu asta s'a gătat!

Dar vèzuserăm în socoteală, cheltueli pentru biserici, pentru susținerea școlilor; vèzuserăm în socoteală teatre, locuri de petreceri și altele.

Dar aceștia sunt oameni buni, numai pentru cei care s'au născut unguri! Noi n'avem parte de ele!

Mii de școli ungurești, mulțime de întovărășiri de maghiarizare și o gră-

madă de teatre, și alte locuri de petreceri; sute de alte întovărășiri unde se lucră pentru înaintarea neamului unguresc și pentru înfrumusețarea limbii lor; multe de astea susținem noi pe seama numai a ungarilor, cu banii noștri!..!

Și școlile noastre le închid, pe preoții și învățătorii noștri îi urgisesc și unde numai pot le fac pricini... În școlile noastre pun să se învețe ungurește și pe băieții noștri încă de copii mici îi duc în școlile lor, măcar că ei nu ne dau o para din banii la care o mare parte am pus noi, ci le susținem noi, cu banii noștri!..!

Și mai dăm din banii noștri pentru așa numitul „fond de rezervă“, bani puși la o parte dacă vor mai trebui, despre care stăpânirea nu dă seamă, pe care însă îi folosește pentru-ca la alegeri de deputați să fie aleși oameni de-ai lui. Cu banii aceștia îi plătește pe oamenii lui, care aducând gendarmi și soldați, ne împiedecă cu puști să alegem pe cine noi vrem.

Și toate aste: cu banii noștri!

Asta-i așa de multă vreme și nu putem să facem împotriva că la stăpânire e puterea, și noi nu încăpen în sfatul țării să le putem spune în auzi... buchile; ear' dacă le spunem așa prin foi, când le năzare, sunt gata îndată să ne infunde în temnițe.

În comitatul Hunedoarei, au hotărît Ungurii se introducă școli de stat pentru — Români. Dar' banii trebuincioși nu-i aveau. Hotărâse jupânii să ceară împrumut de numai puțin ca 180.000 florini pe care să le plătească oamenii din comitat, mai cu toții români.

Să le facem noi școli unde se învețe băieții noștri ungurește și zi de zi se audă hulind pe Români, — cu banii noștri!

Dnii români au protestat, cu bărbăție, românește! Ce va fi cu toate aste, stăpânirea știe.

Dar' sffârșit are tot începutul, și nimic nu dăinuește în veacuri. Sffir-

șise-va odată și aceasta stare a noastră, și veni-va bine și pentru noi, numai Români să fim și să nu lăsăm unde putem din ale noastre drepturi.

Dumnezeu ajute!

Ce însemnează unele nume de botcz.

Origore (veghețor, în grecește.) *Rafael* (doctoria lui Dumnezeu, în limba ebraică.) *Ion* (plin de grație, în limba ebraică.) *Eustafiu* (liniște, în latinește) *Matei* (care e dat, în limba ebraică.) *Calist* (foarte frumos, în grecește.) *Cleopatra* (gloria tatălui sau patriei, în grecește.) *Lucian*, *Lucia* (lumină, în latinește.) *Zaharia* (memoria lui Dumnezeu, în limba ebraică.) *Eugenia* (bine născută, în grecește.) *Elisabeta* (jurământul lui Dumnezeu, în limba ebraică) *Caterina* (curată, în grecește și coroană în limba siriacă) *Daniel* (judecata lui Dumnezeu, în limba ebraică) *Toma* (gemen, în grecește și latinește.) *Ștefan* (coroană în grecește.)

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1897 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an . . . . . fl. 10.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 5.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 2.50
Pe o lună . . . . . „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 1 fl. 50 cr. pe an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

Dă-te lăncule tu prins!
Și zic Ungurii în sfat
Dă-te lăncule legat!
Dară eu încă le-am dat
Înapoi răspuns curat:
Ba eu legat nu m'oi da
Până 'n sus capu 'mi-o sta!
Că doar' nu-s nevastă 'n port
Frică de Unguri să port,
Ci-'s ficior cu pălărie
De ei frică să nu-'mi fie!
Și-'s Român și sunt bărbat!..“

D'ale lăncului.

Munților stejarilor
Văilor și brazilor!
Lăncul până-ce tréia
Prin voi dînsul petrecea
Și din voi că s'au sculat
Viteaz mare, om curat!
Munților voi vè schimbăți
După lăncu lăcărmați,
Că de când el a perit
Tare voi v'ăți părăsit!
De aur voi sunteți plini,
Plini sunteți și de străini.
Ce folos, că strălucii
Că pe noi săraci de noi

Despărțitu-ne-au de voi!
Mai de tot de voi nu scim
Numai darea v'o plătim
Și-am ajuns ca să cerșim!
Numai bunul Dumnezeu
Sci de traiul nost' cel greu!
Dă-ne Doamne ce dorim
Că prea multe pătimim!!

(Auzite dela Constantin Babuța, crâsnic în Săturău.)

Roaba dela Teligrad.

— Baladă populară. —

Fată ca 'și-o păuniță
Cade roabă la temniță
În oraș la Teligrad
Între neam de Turc spurcat.
Joi o prind, Vineri o leagă
Sămbătă 'n temniță-o bagă
Și vine Dumineca,
Când la Perca se ruga:
— „Percalam dela temniță
Deschide-mi tu cea ușiță
Și mă slobozi pân' afară
Să vèd om dintr'a mea țeară!
Dar' eu omul nu-l vèzui
Dorul inimii se-'i spui

Ci-'mi vèzui o păsărea:
Turturea pasărea mea
Spune tu la maica mea,
Ea de drum să se gătească
Pe murgul să-'l potcovească,
Cu potcove d'ale late
Ea pe mine să mă caute,
Șapte țeri și opt hotără
Nouă ierni 'și-a zecoa vară;
Și de-o fi să nu mă afle
Ea mai mult să nu mă caute.
Furca'n prag să 'mi-o sădească
Și cu apă s'o stropească,
Când o da frunze, ca 'n lunci
Să m'astepte numa-atunci!“

Jelea bradului.

— Baladă populară. —

Frunză verde, flori alese
Leagănă-se, scâlciese,
Scâlciese bradu 'n codru
Leagănă-se de nu-i modru.
Ce te scâlcii bradule
O grele 'ți-'s cloambele
Slabe rădăcinile?!
— Nici gloambele nu 'mi-'s grele
Nici slabe rădăcinile,
Da, cum nu m'oi scâlcia,

Da, cum nu m'oi legăna,
Că trei săcuri și trei topoare
Trei bărdași din trei hotare
Stau gata să mă oboare,
Să mă facă o ușiță
La Arad la cea temniță,
Să nu mai închid ochii.
Să nu mă pot odichni
De ztraiul cheilor,
De gomonul domnilor,
De chinaiul robilor!

Tr. I. M.

(Auzite dela Ilie Danciu (Mondoc) din Săca

G Â N D I R I

Frumos e numai Dumnezeu, și după sufletul, și după suflet cugetarea și după cugetare cuvântul. Va să zică cu cât suflet seamănă mai mult cu Dumnezeu, atât cugetarea seamănă cu sufletul și atât cuvântul seamănă cu cugetarea, cu toate acestea sunt mai frumoase.

NOUȚĂȚI

Balul din Arad. Ca în toți anii, așa și anul acesta balul din Arad promite să fie locul de întâlnire al tuturor Românilor și mai ales a „tinerilor de mari speranțe”, cum se zice și ale frumoaselor Românețe. Dela universități, comitetul arangiator a primit cele mai bune știri: va veni floarea tinerimii noastre universitare. Comitetul rezervă cele mai plăcute surprize publicului, care, nu ne indoim, va grăbi să participe la această zi de veselie românească.

Reuniunea regnicolară a corurilor de cântări maghiară, festivitățile sale anuale le va ține în acest an în Arad.

Preot vrednic de laudă. Sub cuvânt că despăgubește pe preoții și protopopii cărora în urma legilor noue bisericesti le-au scăzut veniturile, guvernul a împărțit prin consistor bani la mai mulți preoți. Se știe însă, că în mare parte astfel de bani li se dă numai preoților cari stau bine cu stăpânirea, îndeosebi cu solgăbiralele. Fata de ce venerabilul preot C. Popovici, protopop onorar în Cumanș (Sântana veche) n'a vrut să primească suma ce li s'a trimis. Luptător d'aproape un jumătate veac, Român care dela mergerea cu Memorandul aceoaci a l'ut parte la toate mișcările naționale, dl Popovici, voeste cu aței măcar să-l hănuiască cineva că s'ar putea atinge de bani dați de guvernul unguresc.

Tot-d'auna șovinisti. Foile maghiare se năpustesc asupra unui orfeu din Budapesta pentru-că a pus scena orfeului la dispoziția unei trupe de teatraliști din Viena. În deosebi „Magyar Hirlap” se plânge amar și contra poliției din Pesta, care prin permisia dată trupei promovează, germanizează capitala. Foile maghiare au tot dreptul să se plângă contra orfeului, nu însă pentru-că „piesele” sunt nemțești, ci pentru că sunt imorale până la extrem și astfel de o'fee sunt în Budapesta aproape vre-o 10 de „rangul prim” și apoi o sumedenie de cele de el nu știu câteala rang; tot atâtea cuburi de imoralități. Jidănașilor însă nu le e de moralitate, ci le e de șovinism.

Mai multe acte și manuscrite inedite, rămase de regretatul profesor din Cluj. Grigore Silași, precum prelegeri universitare, diferite studii, tractate etc., după cum este informată „G. T.”, se află în mâinile fostului director gimnazial dela Năsăud, Ioan Ciocan, actual deputat dietal. Oare ce are de gând să facă Ciocan cu aceste hârtii, despre cari se crede, că din punct de vedere românesc sunt de mare valoare și interes?

Sentință anulată. Citim în „Dreptatea”: Dl D. Voniga, redactorul ziarului nostru, cum se știe, în vara trecută a fost judecat de către juriul de presă din Oradea-mare la una lună închisoare și 100 fl. amendă, pentru un articol publicat în ziarul său „Lumina” din 1895 și îndreptat contra tendinței guvernului de a câștiga prin distribuirea premiilor între învățătorii români, ca aceștia în contul învățământului român în școlile populare să nisuiască a arăta în instruirea limbei maghiare progres mai mult chiar de cât legea pretinde. Procesul a fost pus în curgere la insinuarea învățătorului remunerat și atins Iosif Ivan din Giula. Senatul de presă al Curiei regești din Budapesta a dat loc recursului de nulitate și a anulat sentința tribunalului. — Mare mirare!

Un învățător nevrednic. Din Pancota primim a doua oară plângeri contra învățătorului Oașcă. Acest învățător pe lângă că nu-și vede de școală, dar mai e și răutăcios și vîzînd că o mare parte a sâtenilor vrea să aleagă de învățător al doilea pe dl

Butariu, brîvul învățător din Seleuș și măiestru de cor, — a început să uneltească în contra candidaturii d-lui Butariu. Se crede însă, cu toate acestea, că partea cea mare a alegătorilor va rămâne strâns unită pe lângă candidatul său și astfel comuna mare și harnică, Pâncota, va avea cel puțin un învățător bun.

Baluri și concerte. Tine imea română din Oradea-mare arangiază concert împreună cu dans, la 2 Februarie 1897 st. n. în sala cea mare a hotelului: „Vulturul negru” pentru ajutorarea tinerimii studioase din loc.

Programul concertului: 1. „Marș” de C. Porumbescu esec. de corul tinerimii; 2. „Ruja mamei” baladă de Alberti, pe românește de dna Lucreția Rudow-Suciu, musica de C. Reinecke, decl. de dsoara Hortensia Miclea, acomp. pe pian de dsoara Lucreția Zigre; 3. „Ceasul rîu” de I. Vorobehievici esec. de corul tinerimii; 4. Arie din opera „Carmen” scena II, de Bizeti, cântată de dsoara Anetta Bohățel, acomp. pe pian de dsoara Delia Marienescu; 5. „Despre Volă” monolog de V. Alexandri, pred. de Emiliu Fiblen. Să va preda și piesa: „Peatra din casă”, comedie cu cântece într'un act de V. Alexandri. Persoanele: Caminarul Grigori Pâlcu, Salvator Mihali; Comisul Nicu, fiul său, Vasiliu Papp; Cocoana Zamfira, vîduva, dsoara Anutia Sfurle; Marghiolița, fiica ei, dsoara Mărioara Zigre; Ioana, Țiganca, dsoara Marietta I. Jernea; Leonil, vîrul Marghioliței, Constantin Manea; Herr Franț Birman, doctoz, Iuliu Coste; Un fecior, Corneliu Besan; O fată.

În pauză se va juca *Călușerul și Băbota*.

— *Societatea de lectură a tipografilor din Arad* invită la petrecerea cu dans ce-o aranjează în folosul bibliotecii sale, astăzi, Duminecă în 31 Ianuar, în sala cea mare a „Hotelului Central”.

Dacă n'ai noroc. Intreaga lor viață aveau să stee zăvorîți, în întunecimea temniței, doi țărani unguri. Cinci-spre-zece ani au petrecut deja în temniță, când grația împăratului le-a redat libertatea. Au plecat sîrmani îndată să ajungă cât mai curând la vatra lor pe care 15 ani sînt de când au părăsit-o. Unul, *Pinczely László*, avea o nevastă și trei copii frumoși la cari nu era zi că nu gîndească, cât a stat în temnița din Illava. Ajuns la cășcioara lui, a găsit că nimic nu s'a schimbat; poarta cea veche, gardul acelaș, în curte tăietorul de lemne, par-că numai eri a fost, că l'au dus de aici gendarmii. Întră smerit în casă; nevasta în brațele unui alt bărbat, și alți trei copii se joacă la poalele mamei lor. Stă înmărmurit o clipă: și apoi iasă fără să zică o singură vorbă; o apucă pe drumul lung întins, D-zeu știe unde se va opri.

Soartea celui-l'alt grațiat, a lui *Dinia Mihály* n'a fost cu nimic mai fericită, ca a tovarășului său. El n'a mai găsit în viață pe nimeni din ai săi.

O fată curagioasă. Zilele acestea a venit o fată la profesorul Weichselbaum din Viena, rugându-l să o primească și pe ea în expediția care în curînd va pleca în India, pentru a face cercetări asupra ciумii. Fata se numește Iohanna Milso.

Se vestește în același timp, că în orașul Bombay și acum mor de ciумă câte 2—300 oameni pe zi.

Foamete mare în India. Afară de infri-coșata boală, ciума sau moartea neagră, mai dăinuiește și o altă pedeapsă a lui Dumnezeu, foametea. Pentru micșorarea acestei mari miserii s'a format un comitet, care se adresează într'o scrisoare și către cetățenii țerii noastre, rugându-i să trimită grabnic ajutor pentru nenorocii din India. Ajutoarele le cere pe adresa: *Sir Francis Maclean*, guvernatorul Bengaliei și presidentul comitetului de ajutorare.

Un viteaz. Generalul italian *Baratieri*, sub comanda căruia a fost bătută Italienii din

partea Abisienilor, este un mare viteaz, după cum se dovedește din cele următoare: La Abba-Gramina trupa lui s'a purtat vitejește, unul după altul cădeau oficerii și generalii și rînduri de soldați, dar Baratieri comanda mai departe: foc, înainte! și el stătea îndărăt, adăpostit bine. S'a terminat lupta, o mulțime de eroi, căzuți, el în viață, scăpat vitejește... L-au pus apoi în fața judecătoriei militare; a scos piept bărbătesc și a stat ca un viteaz înaintea judecătorilor, care de milă nu l'au osândit, și așa a eșit biruitor și acum! S'a dus apoi la băi să-și vază de sănătate și aici — ce pacoste — el tot-d'a-una biruitorul, a ajuns rănit... Primblându-se și-a frânt piciorul.

Le-am spus aceste din privilegiul, că generalul viteaz s'a logodit zilele trecute, va să zică nou cas de biruință, de astă-dată săvîrșită asupra unei inimi de femeie.

Un slusbaș „binemeritat.” Deibler, călăul republicei franceze s'a hotărît să se retragă dela meșteșugul său de până acum și să mai odihnească puțin după atîta „muncă”. Binemeritul slusbaș al statului până acum de 500 de ori s'a folosit de „cutitul țării”. Intre cei executați de el în timpul din urmă, sunt renumiții aruncători de bombe: Ravachol și Emil Henry apoi Caserio ucigașul fostului președinte al țării.

Krupp, renumitul fabricant de tunuri a fost numit de Impăratul Germaniei. — membru al „Camerii Domnilor”. Krupp, are cea mai mare fabrică de tunuri și se vorbește, că și în Rusia are de gând să-și ridice o fabrică.

Alegere de paroch. Din părțile Coha-mului primim știrea, că în harnica comună *Mercheaș* cu filia Jimleor, a fost ales de paroch inteligentul și zelosul cleric dl Ioan *Bercan*, de care se leagă mari speranțe, mai ales, că aceasta comună să numără între cele mai bine situate din partea locului.

Știri economice

Tîrgurile din săptămîna viitoare. În ziua de 22 c. vor fi tîrguri în Barot, Catina, Ghieres, Ghiorghio-Ditro, Gilău, Nochrinch (2 zile înainte tîrg de vite) Somcherech; la 24 c. în Armeni, Gherla, Nadeșul săsesc; la 25 în Magheruș; la 26 c. în Verșet, în 29 c. Cojoena și Lugos.

Prețul grînelor. În Arad: 1 m. m. grâu s'a vîndut cu 7 fl. 40 cr. 7 fl. 60 cr.; porumb (cucuruz) cu 2 fl. 75 cr. 2 fl. 85 cr.; seară cu 5 fl. 80—5 fl. 90 cr.; orz 4 fl.—4 fl. 10 cr.; ovîz 5 fl.—5 fl. 20 cr.

În Budapesta (la bursă): Grăul (pentru toamnă) 7.97—7.99, pentru Maiu-Iunie 8.—8.20; porumb (pentru 1897) 3.88—3.90; rapită 11.25—11.30, seară 6.62—6.64, ovîs (pentru primă-vară) 6.05—6.07.

INSERTII ȘI RECLAME

Aduc la cunoștința p. t. publicului, că în

ATELIERUL MEU

din *Piața Tököli nr. 8*, se confecționează cele mai bune și solide ghețe pentru domni și dame, din peile cele mai fine precum: „*Spiegel*”, de vacs, *Chagren de vițel*, *jevro sidif*, *pei farbate*. Primesc comande care se execută prompt.

Francisc Rognean,

panțofar în Arad.

Posta redacțiunii.

N. Munteanu, Seliște. Epistola D-Tale ne-a făcut plăcere. Noi, ori-ce ar scrie contra noastră cei conduși de patimă, îi lăsăm în pace.

Mai multora cari au trimis poezii și nuvele. Se vor publica pe rînd, după-ce în-tăiu ne vom fi luat vremea să le cetim și coregem.

Tr. Mag. S-rîu. Nu ne-a întrebat. Părerea noastră e, că atunci când e vorba de a ne manifesta contra păcătoșilor stăpînirii, trebuie să fim toți un trup și un suflet. Călduroase salutări!

N. L. Șiria. Le vom folosi pentru numărul viitor.

Dr. B. Brașov. Numerii nu-î putem publica. Ar face 4—5 suplimente.

G. P. Nadlac. Li-se va face pe voie! vom publica tîrgul de grîne.

P. Gavoșdian, Sarafalva. Noi n'avem. Se găsește însă la librăria Klein din Arad.

Sever S. București. În curînd îi vine rîndul.

Nic. Selbăgian, Cires-Temis. S'au primit. Mulțumim. Se vor publica îndată-ce va fi loc.

Sivu, Brașov. Tuturora li-s'a expedit regulat, dela început. Intreruperea adresei tale a fost din cauza unei incurcături, care s'a înlăturat acum.

„Docente.” Vei primi nrul de Duminecă regulat. Celalalt de câte-ori va apare câte ceva dela D-Ta. Trimite-ne de toate. Vei primi astfel zilnic.

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 30 Ian. *Foiaa oficioasă „Budapesti Közlöny”* publică numirea contelui *Majláth* de episcop coadjutor „cum jure succensionis”, — cu drept de a fi urmaș...

Astfel ministrul Wlassits, și întreg cabinetul Bânffy, au suferit în această afacere o lovitură, ce nu se poate șterge cu vicieșuguri de ale lui Bânffy și cu întortoacherea faptelor, cum face de obicei în astfel de privilejiuri.

Viena, 30 Ianuarie. Eri și azi ministrii maghiari Bânffy și Lukács s'au sfătuit toată ziua cu colegii lor austriaci Badeni și Bilinsky, pentru a ajunge la o înțelegere în cea ce privește afacerile de valută și bancă. Pe azi este așteptat aici ministrul maghiar Daniel Ernő.

Jubileul de 50 ani a lui Svetozar Hurban-Vajansky.

— *Infrățire româno-slovacă* —

„*Reuniunea Slovacă*” din Budapesta a serbat cu mare solemnitate jubileul de 50 ani a nașterii distinsului poet și neînfricatului luptător național slovac, *Svetozar Hurban-Vajansky*, aranjînd o serată literară, urmată de danț.

Programul seratei a fost numai din piese scrise de Hurban și câteva aprecieri a prețuitei sale activități de scriitor și ziarist.

Serata a avut un succes admirabil. A făcut impresie bună prezența a mai multor universitari români, care s'au folosit de privilegiu să dea dovadă despre înfrățirea, ce există între ei și colegii lor slovaci.

Alegeri în România.

La alegerile pentru Cameră, săvîrșite la 14 c. st. v., au reușit: d-nul Tache Buzdugan (liberal) la Botoșani, dl V. Misir (liberal) la Putna, dl Tache Ionescu (conservator) la Romanai, dl Dimitrescu—Iasi (liberal) la Huși, iar la Brăila va fi balotagiu între dl N. Filipescu (conservator) și Sechiari (liberal).

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea efecace și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.**

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul **I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesyváry és társai**
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu **strada Căldărarilor nr. 68,** și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

5— [2]

Josef György,

(comit. Hârovaszei), Bodok, (Transilvania).

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solveste 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solveste instrumentul separat.

După stăruirea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea titlului în casieră.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează imediat după sosirea comanedei.

5 [3]

Direcțiunea institutului.

„MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

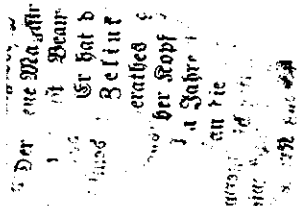
Cea mai ieftină tipografie!

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soluri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Direcțiunea Institutului Tipografic

„MINERVA“.

7— [1]